

КАРПАТСЬКІ ПЕЧЕРИ — печери [Карпат Українських](#). Тривалий період не досліджувалися, оскільки «класич.» карбонат. карст (у вапняках, доломітах, мармурах та мармуризов. вапняках домезозой. та мезозой. ери) в Укр. Карпатах не набув значного територ. поширення. Станом на 2012 відкрито і досліджено (переважно чернів., львів. та івано-фр. спелеологами в останні десятиріччя) 120 печер різних літол.-генет. типів заг. довж. 7313 м (див. Табл.). Розміщені вони нерівномірно. У 3-х карпат. спелеокарст. областях виділяють 5 спелеокарст. провінцій, 8 спелеокарст. округів, 19 спелеокарст. р-нів. Нижчі таксоном. шаблі районування утворюють спелеокарст. ділянки, спелеокарст. підділянки та конкретні спелеокарст. локалітети. Природні спелеокарст. утворення належать до 4-х літол. типів карсту — карбонат. (у всіх різновидах вапняків), сульфат. (гіпсах), галоїд. (у кухон. та калій. солях) і кластокарсту (псевдокарсту у пісковиках та конгломератах). Крім типового карст. (різні варіанти корозій.) типу, відомі природні спелеокарст. утворення щонайменше 8-ми генет. типів — повністю порожнин або їхніх окремих фрагментів.

Табл. Досліджені Карпатські печери (станом на 2012)

Адміністративна область	Кількість досліджених печер	Загальна довжина, м	Максимальна глибина, м
Закарпатська	49	4368	63
Івано-Франківська	14	828	20
Львівська	16	1271	40
Чернівецька	39	846	38
Разом:	120	7313	161

Найбільша кількість печер у карбонатах (34) зосереджена в Рахів.-Чивчин. та Пенін. округах Закарпаття (Тячів. р-н), у карбонат. стрімчаках Великоугол. та Малоугол. масивів, де знаходиться найглибша шахта Укр. Карпат — печера [Дружба](#). З огляду на невеликі площинні ареали виходу цих карбонатів на денну поверхню та заняття ними переважно опуклих форм рельєфу, розвиток карсту тут уповільнений, а більшість із цих невеликих порожнин є реліктовими. Нині активність карсту спостерігається лише біля підніжжя г. *Піп-Іван* на Закарпатті та пасма *Чорний діл* на Буковині у вигляді потуж. карст. джерел з інтенсив. відкладанням вапняк. туфу — травертину. Також нещодавно неподалік Угольського масиву у вапнистих конгломератах відкрито лабіринт. печеру Червоний камінь довж. до декількох сотень метрів, яку згідно з класифікацією літол. типів необхідно віднести до кластокарстової.

Багато кластокарст. печер карст.-ерозій., ерозійно-

тектон. та тектон. генет. типів відомі у найбільшій за площею Складчасто-флішовій провінції Карпат. області, де осн. порожниномісткі породи — масивні й товстошаруваті пісковики крейдового віку та ямнен. світи палеогену. Характерними є печери складної конфігурації довж. в десятки метрів (села Виженка Вижиц. р-ну Чернів. обл., Бубнище Болехів. міськради, Осмолода Рожнятів. р-ну; обидва — Івано-Фр. обл.; міста Сколе Львів. обл., Яремче Івано-Фр. обл.), а окремі (хребет Ключ у с. Урич Сколів. р-ну Львів. обл.) сягають сотні метрів довжини (Прохідний двір — 520 м, Пілігрим — 175 м, Сімох кажанів — 135 м, Веселка — 120 м, Трьох кажанів — 102 м) та 40 м вертикал. амплітуди (Прохідний двір).

Певне зацікавлення становлять спелеокарст. утворення гравітац. типу, приурочені до зон тектон. розущільнення порід уздовж гребенів осн. хребтів. На Закарпатті у зоні поширення метаморф. відкладів Рахів. кристаліч. масиву відомі невеликі релікт. порожнини гідротермал. походження, а в зоні Вулкан. Карпат і Берегів. дрібногір'я відкриті невеликі вулкан. спелеокарст. утворення довж. до 10 м. Найперспективнішими для подальших відкриттів залишаються карбонатні площі Рахів. р-ну та ареали значних площин. виходів потуж. пісковиків Складчасто-флішової провінції.

У багатьох печерах довж. понад 15–20 м трапляються троглофіл. види тварин, зокрема 9 видів кажанів, занес. до Червоної книги України. Печери використовують для зимування та розміщення лігвищ ведмеді, рисі, лисиці, дрібні гризуни, сови та ін. Деякі печери — популярні об'єкти турист. відвідування (зокрема [Довбуша скелі](#); печери Довбуша у Путил. та Вижиц. р-нах Чернів. обл.). На Малоугол. масиві відомий унікал. карст. міст у вапняках, а на Буковині в системі скель Протятого каміння найпопулярнішою є скеля Соколинний камінь з унікал. карст. мостом вис. 30 м у пісковиках. У Чернів. обл. майже всі К. п. входять до складу природно-заповід. фонду.

Рекомендована література

1. Коржик В. П. Карст і печери Буковини. Проблеми моніторингу, охорони і використання. Чц., 2007;
2. Його ж. Спелеокарстове районування Українських Карпат // Вісн. Львів. університету. Сер. геогр. 2011. Вип. 39.

[В. П. Коржик](#)

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Карпатські печери / В. П. Коржик // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2012. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-9975>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).